

Skatteetaten
Postboks 9200 Grønland
0134 Oslo

horingsinnspill@skatteetaten.no

Innspill til forskrifter om gebyr når Innkreivingsmyndigheten og kommunene utøver namsmyndighet

Forbrukerrådet viser til [Skatteetatens høringsbrev av 03.03.2025](#) med frist 14.04.2025 om forskrifter om gebyr når Innkreivingsmyndigheten og kommunene utøver namsmyndighet.

Forbrukerrådets hovedpunkter kan oppsummeres slik:

- Forbrukerrådet støtter departementets anbefaling om at kostnadene ved tvangsinndrivelse skal belastes skyldneren. Vi mener imidlertid at innkreivingsapparatet må effektiviseres ytterligere, og at besparelsen skal komme forbruker til gode. Det må etter vår mening inkludere utleggsgebyrene i namsfogdsapparatet, som fremdeles er svært høye sammenlignet med i Sverige.
- Forbrukerrådet støtter departementets anbefaling om at det skal være samme gebyr ved ulike kravstyper.
- Vi støtter videre departementets anbefaling om en deling av gebyret ved varsel om tvangsinndrivelse og beslutning. Vi mener imidlertid at det bør være en skjevdeling i form av lavere gebyr ved varsel. Det vil både stimulere ytterligere til rask betaling, samt bedre speile de faktiske kostnadene i de ulike fasene. Vi anbefaler at tilsvarende innføres i namsmannsapparatet.
- Oppsummert minner vi om vår generelle anbefaling om at offentlig innkreivning bør innrettes slik at den stimulerer til raskest mulig betaling, *uten* at den bidrar unødig til å forsterke eventuelle gjeldsproblemer med tilhørende alvorlige konsekvenser.

Bakgrunn

Offentlig innkreving fyller en viktig og nødvendig samfunnsoppgave. Samtidig berører praksisen svært ofte mennesker i sårbare livssituasjoner. En del av dem har allerede gjeldsproblemer, noe som påvirker dem på mange plan. Forbrukerrådets innspill tar utgangspunkt i at offentlig innkreving ikke bør bidra *unødig* til å forsterke onde sirkler. I dette ligger også at det bør være et mål med et så strømlinjeformet og kostnadseffektivt innkrevingsapparat som mulig, slik at ikke gebyrene blir uforholdsmessig belastende.

Forbrukerrådets kommentarer

Forbrukerrådet støtter i all hovedsak departementets forslag, og vil under gi ytterligere kommentarer til noen av punktene.

Utforming av gebyret

Forbrukerrådet støtter departementets anbefaling om at kostnadene ved tvangsinnndrivelse skal belastes skyldneren. Vi tillater oss imidlertid å minne om at utleggsgebyret inntil 2025 kostet 1.590 kroner før det ble redusert til det Regjeringen mener er selvkost på 907 kroner.¹ Det er positivt at folk med betalingsvansker ikke lenger subsidierer rettsvesenet. Vi mener derimot fortsatt at det offentlige innkrevingsapparatet er for kostnadskrevende og ineffektivt. Vi kommer tilbake med en mer utførlig forklaring lenger ned i høringssvaret.

Forbrukerrådet støtter forslaget om at skattemyndighetene skal kunne ta gebyr ved lønnstrekk, ikke bare ved utleggspant, som i dag. Vi er også enige i at kreditor som hovedregel skal legge ut for gebyret for alle kravstyper og ha rett til å kreve at skyldneren dekker gebyret. Vi støtter videre unntaket for utlegg for underholdsbidrag og tvangsbet etter barnelova §65.

Under punkt 4.5 i høringsnotatet står det «*En utleggssak hos Innkrevingsmyndigheten vil starte med at Innkrevingsmyndigheten sender et varsel om utlegg til skyldneren etter innkrevingsloven § 25, med oppfordring til skyldneren om å uttale seg innen en fastsatt frist.*» Forbrukerrådet minner om at alle kontaktpunkt med skyldner er en anledning til å kommunisere på en lettfattelig og human måte, som gjør at flest mulig skyldnere forstår hva som er

¹ Regjeringen, pressemelding 15.11.2024: [Kutt i gebyr til namsmannen – oppryddingen av for høye gebyrer i justissektoren er ferdig](#)

forventet av dem og hvilke konsekvenser det vil få å ikke betale eller uttale seg. Skyldnere som står i fare for å få utleggstrekk er som hovedregel i økonomisk sårbare situasjoner. Hvis enkelte har begrensede forutsetninger for å forstå omstendelige formuleringer kan de oppleve utfall som setter dem i en enda vanskeligere situasjon.

Kommunikasjonen knyttet til offentlig innkreving må derfor gå foran som et godt eksempel der målet er best og rasket mulig løsning for alle parter. Vi viser i den forbindelse til vårt høringsvar² til *Forskrifter til lov om innkreving av statlige krav mv. (innkrevingsloven) og endringer i tvangsfullbyrdsloven mv.*

Under punkt 4.5 diskuteres også når gebyrplikten utløses: Ved varsel om utleggspant, utleggstrekk eller intet til utlegg, ved *beslutning* eller en *kombinasjon*. Ved utleggssaker hos alminnelig namsmann utløses gebyret ved varsel. Departementet foreslår at halve gebyret skal utløses ved varsel, andre halve ved beslutning. Forbrukerrådet støtter tankegangen om å stimulere til raskest mulig betaling gjennom å gjøre det mer lønnsomt å betale tidlig i prosessen. Vi synes imidlertid dette er et viktigere prinsipp enn likebehandling med (dagens) regelverk hos namsmannen, og foreslår en skjevdeling med lavest gebyr ved varsel. Det vil etter vår oppfatning gi ytterligere stimuli til raskere og rimeligere løsninger /betalinger, og i større grad gjenspeile den faktiske kostnaden for innkrevingsmyndigheten.

Vi støtter at skyldner ikke skal belastes med ekstra gebyr dersom innkrevingsmyndigheten ikke treffer beslutning innen tomånedersfristen, og derfor må sende nytt varsel.

Gebyrets størrelse

I punkt 4.6 står det at rettsgebyret er begrunnet i at det skal betales for det arbeidet som gjøres ved at staten står for tvangsinnkrevingen. Finansdepartementet skriver at det en målsetning at gebyrene ikke skal overstige de gjennomsnittlige kostnadene staten har ved å produsere de aktuelle tjenestene. Samtidig bør betalingen fullt ut dekke kostnadene basert på kostnadseffektiv drift (selvkost).³ Det samme prinsippet er lagt til grunn ved fastsettingen av gebyr for behandlinger av utleggsbegjæringer.⁴

² <https://2025-3-forbrukerradet.pdf>

³ Finansdepartementets rundskriv R-112/15: «Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering», jf. punkt 3.2.2 – Fastsetting av satser

⁴ Prop. 13 L (2024-25): Endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr).

Departementet mener at sparepotensialet ikke er tatt ut i 2026, og at overgangskostnadene ikke skal belastes skyldnerne. Forbrukerrådet støtter dette. Departementet skriver videre:

Det kan være grunn til å vurdere størrelsen på gebyret på nytt når det nye systemet for utlegg fullt ut er innført og det foreligger tilstrekkelig erfaringsgrunnlag for å vurdere etatens kostnader ved tvangsinnkrevingen i det nye systemet.

Forbrukerrådet mener det bør være en selvfølge at det med jevne mellomrom blir gjort nye vurderinger av gebyrets størrelse. Vi har store forventninger til Skattetatens prosjekt, *Fremtiden innkreving*, som forventes å gi netto gevinster på 7,2 milliarder kroner.⁵ Vi stiller likevel spørsmål om forslaget går langt nok i å samordne og effektivisere hele det offentlige innkreivingsapparatet.

På sikt er det vanskelig å finne tungtveiende grunner for at Norges offentlige innkreivingsapparat skal ha vesentlig høyere kostnader enn i Sverige. Der er utleggsgebyret 300 svenske kroner mot nå 907 norske kroner i Norge. Det lave utleggsgebyret i Sverige, sammenlignet med Norge, skyldes ikke at svenske skattebetalere subsidierer skyldnerne. Kronofogdens faktiske kostnader per utleggsforretning har vært lavere enn gebyret de siste tre årene.

Den store forskjellen er at hele det offentlige innkreivingsapparatet er samlet i én nasjonal organisasjon, Kronofogden. Til tross for, eller på grunn av, høy kostnadseffektivitet er brukertilfredsheten svært høy.

I 2020 forsøkte Forbrukerrådet å skaffe en oversikt over namsfogdsapparatets totale kostnader. Formålet var å sammenligne kostnadene med inntektene fra utleggsgebyrene. Politidirektorat kunne imidlertid ikke sette sammen en oversikt over de totale kostnadene på grunn av politiets organisering og at namsfogdsapparatet ikke ble rapportert som separate kostnadssentre. Oss bekjent foreligger det ingen regnskap eller budsjett for namsfogdsapparatet på nasjonalt nivå.

I Forbrukerrådets hørings svar⁶ fra 2023 om modernisering av regelverket for innkreiving, argumenterer vi for at alle fordyrende prosesser bør vurderes

⁵ [Fremtidens innkreiving - Skatteetaten](#)

⁶

<https://www.regjeringen.no/contentassets/afb1bafc66884b0a88951ae789f3b433/forbrukerradet.pdf?uid=Forbrukerr%C3%A5det>

strømlinjeformet, med mindre det frarådes av hensyn til rettssikkerhet, personvern eller andre viktige hensyn. Forslagene vil gi store besparelser til både kreditor, trekkpliktige, inkassoselskap og innkreivingsmyndighetene. Disse besparelsene må reflekteres i både offentlige gebyrer og de lovbestemte maksimalnivåene for inkassogebyrer som belastes skyldnere.

Kommunens adgang til å ilegge gebyr

Under punktet om kommunenes adgang til å kreve gebyr støtter vi en tilsvarende løsning som for Innkreivingsmyndigheten. Vi foreslår også her en skjeveling av gebyr ved varsel og beslutning om tvangsinndrivelse for å stimulere til raskest og rimeligst mulig løsning i saken. Forbrukerrådet har ingen kommentarer til øvrige punkter, og har ellers samme forventning om at kommunene bidrar til en prosess som i mest mulig grad stimulerer til gode løsninger.

Avslutning

Til slutt vil Forbrukerrådet påpeke at det bør være et mål å ta et bredere perspektiv i innkreivingen, og forsøke å identifisere forbedringer som for eksempel kan bidra til at færre krav sendes til offentlig innkreiving. Konkret gjelder det blant annet utvidelse av gjeldsregistrene til også å inkludere inkassogjeld. Vi mener et komplett og sanntidig register er en helt nødvendig komponent i et moderne innkreivingsystem. Mangelen på et fullstendig inkassoregister hever også terskelen for at skyldnere og deres representanter skal klare å komme frem til fornuftige løsninger med kreditorene.

Oslo, 14. april 2025

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord
Leder for forbrukerpolitikk

Guro Sollien Eriksrud
Fagsjef forbrukerøkonomi